

viera anoškinová

Najkrajšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy 2017

Ako v predchádzajúcich rokoch, ani rok 2017 nebol výnimkou v tom, že hodnotenie v súťaži Najkrajšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy za rok 2017 nebolo jednoduché. Opäť bolo prihlásené veľké množstvo kníh, avšak ich kvalita nie vždy spĺňala kritériá, ktoré sú pre túto súťaž určujúce. A tými sú vysoká estetická úroveň a prínos, ktorý z toho plynie pre detského čitateľa. Pri hodnotení za jednotlivé ročné obdobia sme brali vždy do úvahy výtvarnú kvalitu ilustrácie, jej vhodnosť pre danú vekovú kategóriu, ale aj to, či ilustrácie boli prevzaté z pôvodného cudzojazyčného textu, alebo boli vytvorené našimi ilustrátormi k slovenskému prekladu knihy. Slovenskí ilustrátori, najmä detskej literatúry, patrili vždy k medzinárodnej špičke, o čom svedčí množstvo ich ocenení z medzinárodných výstav. Tak ako po minulé roky sa mená niektorých ocenených ilustrátorov opakujú, ale nájdu

sa aj nové mená nastupujúcej generácie mladých ilustrátorov.

Skôr ako pristúpime k jednotlivým oceneným knihám, predstavím členov výtvarnej poroty Martina Kellenbergera, Zdena Kolesára a Vieru Anoškinovú. Za rok 2017 porota ocenila 12 kníh. Je to menej ako v predchádzajúcom roku, ale nemyslíme si, že by to bolo málo.

Na jar získali ocenenie dve knihy, prvou je kniha Tomáša Janovica Dínom-dánom s ilustráciami **Tomáša Klepocha**. Pri tejto knihe ilustrátor nepoužil pre neho také typické čierne línie, ktoré zvyšovali expresivitu jeho obrázkov. Využil mäkkú ružovo-zelenú farebnosť, keďže kniha je určená menším čitateľom, ale vtipnosť, hravosť a zveličenie stále ostávajú. Jeho štylizované figúry sú plné energie a sily. Ako sám autor hovorí, snaží sa nepodceňovať dieťa a ilustráciu tvorí pre všetkých, bez rozdielu veku. Druhou ocenenou knihou jari je Veľká kniha európskych rozprávok od Lubomíra Feldeka. Ilustroval ju **Miroslav Cipár**. Autorovu ilustračnú tvorbu charakterizuje dominantný

prvok hravosti a sladkej romantiky. Z ilustrácií je evidentný tvorcov rukopis, štylizuje jednoduché predmety, ktoré skladá tvarovo i farebne do kompozične zoskupených obrazov plných fantázie. Príznačný je pre jeho ilustráciu sklon k symbolom, znaku a ornamentu. Komično a humor sa odráža v jeho mnohých štylizovaných obrazoch umocnených živou farebnosťou. V ilustráciách strieda extrémne polohy agresívnej expresivity s harmonickou poetikou. Náklonnosť ku grafickému vnímaniu obrazu je evidentná aj v ilustráciách. Hoci v nich sa nepomerne viac hrá a narába viac s farbou, talent vyjadriť sa skratkou, znakom a jednoznačne adresnou čistotou tvaru sa prejaví v každom z jeho diel pre malého vnímateľa.

V lete porota ocenila jednu knihu, a to Slovenské povesti o strašidlách od Beatrice Čulmanovej, ktorú ilustroval **Svetozár Košický**. Je možno náhodou, že Svetozár Košický dostáva zákazky na ilustrovanie kníh s mystickou či mýtickou tematikou, ale rozhodne mu táto poloha svedčí. Sila ilustrácií je umocnená aj technikami, ktoré používa – kresba tušom a perom, lavírovaná kresba perom či gvaš. Aj vďaka svojej precíznosti autor dokáže jedinečne vystihnúť tajuplnú a vzrušujúcu atmosféru ilustrovaných príbehov. Svojimi ilustráciami pripomínajúcimi dobové perokresby jedinečne vystihol tajuplnú a vzrušujúcu atmosféru čias minulých. O kvalite jeho tvorby svedčí aj fakt, že za svoju ilustračnú tvorbu dostal dvakrát Cenu Ministerstva kultúry a v roku 2017 Cenu primátora Bratislavy na Bienále ilustrácií Bratislava 2017.

Tradične silným obdobím publi-

kovania kníh je jeseň a zima. Za jesenné obdobie sme ocenili päť kníh. Knihu Milana Ráfusa *A čo je krása?* obohatila svojimi krehkými ilustráciami **Katarína Vavrová**. Vládne v nich až hojivá jemnosť, decentnosť a vzdušnosť. V jej dielach cítiť ľahký nádych secesie, sú plné tajomnosti a jedinečnej atmosféry. Jej výtvarný pohľad je krehký, nežný, lyrický a citlivý. Z jej postáv vane nielen pokoj, ale aj isté napätie, čím navodzuje éterickú atmosféru. Ďalšou ocenenou knihou je autorská kniha japonskej autorky žijúcej na Slovensku **Nany Furiye** s názvom *Namiko na hubách*, ktorá je určená najmenším čitateľom. Autorka vytvorila optimistické ilustrácie s využitím sytej farebnosti. Deti príbeh pochopia aj bez toho, aby ho čítali, pretože štylizácia ilustrácií jednoznačne text dopĺňa a obohacuje. Peter Karpinský je autorom knihy *Teta Agáta* a jej mačacia sedmička. Ilustroval ju **Peter Uchnár**, ktorý patrí k renomovaným slovenským ilustrátorom a za svoju tvorbu získal viacero ocenení. Ilustrácie Petra Uchnára dýchajú fantazijnou atmosférou a tajomnom. Vo svojej tvorbe používa mäkké kontúry, tlmené pastelové farby, ale aj syté kolor. Jeho ilustrácia má dynamický maliarsky charakter s drobnokresbou štetca, ktorá je dôkazom jeho mimoriadneho zmyslu pre detail. Používa kombinovanú techniku – akvarel napríklad kombinuje so škriabaním, čo mu umožňuje dosiahnuť ďalšie výrazové efekty. Jeho postavy a postavičky, ale aj príroda a živočchy sú prepracované do najmenších detailov. Animátor, režisér a ilustrátor **Boris Šima** ilustroval knihu *Vandy Rozenbergerovej Websterovci*, ktorá vznikla na základe animova-

ného seriálu. Vytvoril svieže a vtipné ilustrácie umocnené sýtou farebnosťou, ktoré určite pritiahnu množstvo čitateľov.

Jesennú kolekciu uzatvára kniha Teseus a Ariadna, ktorú ilustrovala **Júlia Piačková**. Vytvorila snové ilustrácie, ktoré dokonale vystihujú charakter knihy. Použila pastelovú farebnosť s občasným výrazným akcentom. V jej ilustráciách vidíme typicky ženské znaky ako emotívnosť a hlboký záujem o tému, ktorú stvárnila. Tieto ilustrácie nás zavedú do strhujúceho sveta plného emócií, vášní a expresívnosti.

Zimnú kolekciu otvára kniha Jána Turana Zo zlatého krčiažteka s ilustráciami **Martina Kellenbergera**. Vytvoril ilustrácie s pre neho charakteristickou, akoby vibrujúcou linkou, žiarivou farebnosťou a dôslednou drobnokresbou. Použil klasickú tušovú perokresbu kolorovanú akvarelom. Svoje ilustrácie stavia na farebnosti, optimizme a úsmevnom vnímaní. **Ivana Šáteková** ilustrovala (Takmer) dospelé poviedky autorky Zuzany Štelbaskej. Kniha je vybavená minimalistickými čierno-bielymi ilustráciami v komixovom duchu. Charakteristická pre autorku je irónia a hľadanie absurdných situácií. Jej kresby sú hravé, narába v nich s humorom seba vlastným, niekedy nekompromisným až mrazivým. Kresba jej slúži okrem iného aj ako kritický nástroj, ktorým dokáže poukázať na rôzne zvláštnosti dnešnej spoločnosti. Rozprávky nad zlato Ondreja Sliackeho ilustrovala **Kristína Šimková**. Vo svojej ilustračnej tvorbe využíva sýtu, expresívnu farebnosť na zvýraznenie obsahovej stránky ilustrovaného textu, ktorý

obohacuje o ďalší rozmer. Jej postavy sú realistické s istou mierou štylizácie na zdôraznenie ich charakteru a sú pre detského diváka ľahko čitateľné. Svojou podstatou sú nežné, s istou dávkou humoru. Jemnosť jej kresieb je podčiarknutá pastelovou farebnosťou. Svojou nevtieravosťou vhodne dopĺňajú a obohacujú ilustrovaný text. Poslednou ocenenou knihou je kniha Petra Karpinského Ako sme s Ťukťukom ťukťukovali s ilustráciami **Martiny Matlovičovej**. Jej tvorba je mimoriadne temperamentná, nápaditá, svieža a charakteristická. Autorka kombinuje maliarsky štýl s kolážou. Farba je vždy žiarivá, sýta, jednoznačne určujúca a dominantná. Má však zmysel pre detail, ktorý má vždy svoje miesto a kompozične dotvára celý obraz ilustrácie. Výtvarníčka má vo svojich obrázkoch mimoriadny zmysel pre vtip, iróniu a zveličenie. Štylizuje figúry, priznáva zámerne na jednej strane ich hravú infantilnosť, na strane druhej ich vyšpekulované figliarstvo. Ilustrátorka chápe knihu ako komplex a jej tvorba je typická inovatívnym myslením a odvážnym zmyslom pre kreativitu. Svojím ilustrátorským štýlom sa hodí k ilustrovaniu moderných autorských rozprávok a príbehov, ktoré jej umožňujú naplno využiť kreativitu, čím ilustrované texty obohacuje a posúva do ďalšej dimenzie.

Čo dodať na záver? Veríme, že ocenenie ilustračnej tvorby v tejto súťaži bude pre ilustrátorov motiváciou, aby sa aj naďalej venovali ilustrácii detských kníh. Vydavateľom všetkých ocenených kníh blahoželáme a dúfam, že takýchto pekných kníh bude vychádzať stále viac.